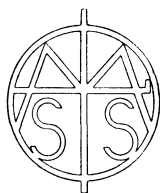

VERLOREN DROOMEN

VERLOREN DROOMEN

DOOR

M. M O K

A.A.M. STOLS, UITGEVER
MAASTRICHT

1939

VERLOREN DROOMEN

De groote droom der goden dwarrelt leeg,
en in de harten gaat de gloed vervallen;
er is geen hemel dan die eeuwig zweeg,
wegwijkend voor den hartstocht der verhalen.

En wie naar driften haakt, hij vindt er geene
dan de ontzegging, het verschrikt versteenen;
hersenen die hun duister niet volbrengen,
waarin de naglans blijft, het doode zengen.

De groote droomen sterven; die gelooven
kunnen niet rusten, hun bezinning vraagt
naar teekenen, zij komen niet te boven
de wanhoop, die hun zekerheid belaaft.

Om wat te vinden zijn zij uitgetogen?
Geen waarheid in een mensch kan houden stand,
zij worden onder het gewicht gebogen
van het begriplooze, dat overspant

hun drijven, en zoo moeten zij wel spreken
van het genaderijke, met den gloed
die achterbleef in het verloomde bloed,
nooit reikend tot een godsvertrouwend smeeken.

Dit alles is voorbij — de wind regeert
over de hemelen en over harten;
geen nacht die van een hart zijn wanhoop keert,
zij zijn voldronken van het eeuwig zwarte.

En om te sterven vinden zij geen kracht;
om hun versmoorde snikken spoelt de nacht,
golven van duister, die den adem breken;
een stem die openscheurt, het laatste teeken.

VERGEEFSCH E TOCHT

Ik, die den hemel en den nacht doorstond,
de zinnelooze wereld heb doorgrond;
ik, die mijn speeltuig en mijn zwaard begroef,
ga met een doodelijk verlangen rond:

opnieuw een opgejaagde Gods te zijn —
en reeds verteert de hartstocht allen schijn;
mijn oogen branden: onder zon en maan
zie ik het paradijs en de woestijn.

Al wat het hart vernielt, blijkt onverslaan,
de sterren wentelen hun oude baan;
en ik, die in den nacht verloren lig,
en buiten mij zal nimmer iets vergaan.

De dieren braken eens hun kooien uit,
geen einder heeft hun blinden drift gestuit.
Is nu de aard verwoest? Is het genoeg,
dat ik den slaap begeer en oogen sluit?

Vergeefsche vragen en vergeefsche tocht,
de dood heeft heel de wereld opgekocht;
de reuk der velden en de ochtenddauw
zijn eeuwig en van droomen niet bezocht.

Al wat mij eigen was, heb ik vermoord;
de gang van het heelal is niet gestoord.
Ik, die als kind den hemel heb gezien,
klop nu vergeefs aan de gesloten poort.

HET DOODE PAD

Langs de wegen, langs de doode paden.
Hoe verlaten zijn wij en vervallen
aan droomen van ontberen en genade.
Een dood wacht ons ver van de duizendtallen.

Hoe zoet is het van honger om te komen,
te vechten omdat pijn het lichaam schroeide,
te snikken omdat alles is genomen
wat eens geschapen werd en stond en bloeide.

Want ons werd niets geschonken, niets gestolen,
dan wanhoop en de blinde wilde horde
van beelden die, bij daglicht nog verscholen,
des nachts tot furiën en vlammen worden.

Want ons was van den aanvang af beschoren
de weemoed om een leven dat vervloeide,
bewustzijn van vergeefs te zijn geboren,
hoe speelsch de wind ook door de bladen stoeide.

Want ons was in den kindertijd reeds eigen
genot dat doodt en pijn die wil verrukken,
en bovenal het grondelooze zwijgen,
dat elken avond op de borst kwam drukken.

WINTERNACHT

Wij liepen onder sterren, rondom woelen
de halmen, in de verte joeg de zee.
Ik zag den wind met onze kleeren stoeien,
wij liepen met de groote deining mee.

De winternacht was grootsch en triest, wij voelden
de koude van den wereldoceaan,
dat alles leven moest en nooit bekoelde
de hartstocht, die het eenmaal deed ontstaan;

dat ons niets redden kon dan overgave:
verlies dat voor den open hemel staat
en wil zich in de eeuwigheid begraven,
een blinde aftocht die geen sporen laat.

Wij kwamen aan den dijk, het donker stroomen
zwol aan, de nacht stond huiverend vervuld
van duister. Wij zijn zwijgend thuisgekomen.
De slaap heeft met zijn mantel ons omhuld.

TUSSCHENSPEL

Wat hen versombert en tot slaven maakt:
het leven in een stad van koorts en damp,
de muren door verkillung aangeraakt,
gestalten vluchtend — een vergeefsche kamp
tegen den dood, die aan het lichaam vreet,
de vreugde in de oogen bleeken doet,
het vuur dat in de aren gloeit verstikt —
dat eindelijk geen sterveling meer weet
waarom dit leven hem is toebeschikt,
en dat de nacht gaat heerschen in het bloed.

Men ziet hen later in een milder staat:
het wachten op een teeken dat niet komt,
een mond die van verloren dingen praat,
een rug die willig onder slagen kromt;
de woorden die hen drijvend houden, tot
de zin verpulverd is en altijd stroomt
opnieuw die vloed de open wereld in.
Maar eenmaal slaat de laatste klank kapot,
maar eenmaal zien de moede oogen in
de woestenij, die door den nevel doomt.

Wat hen versombert en tot slaven maakt:
oord zonder uitweg naar een hemelsch land,
of naar een afgrond, die de pijn verzaakt,
daar alle nooden worden uitgebrand.
Dit eeuwig tusschenspel van hoop en vrees,
geen vuist die naar de blinde luchten zwaait,
de mist brengt langzaam allen hartstocht om.
En 's avonds, als de hemel openwaait,
zijn zij vermoeid en eenzaam, laten stom
den slaap toe en zijn enkel vleesch.

VANDAAG

Dit is vandaag
en morgen is het weer vandaag
en overmorgen en eeuwig
is het vandaag.

Binnen den kringloop der uren,
binnen de vuren
van zon en maan
komt niemand vandaan.

Binnen twee oogen ligt
het gansche zicht
van hemel en aarde
dat bloeit en zwicht.

Twee lippen spreken
hun klanken die breken
op het geheime
hart van de stilte.

De wind waait,
de boomen waaien.
De sterren, de wolken
vliegen en kolken
vandaag en morgen
en overmorgen,
in alle eeuwigheid.

GESCHONDEN STILTE

De kogels fluiten, de kanonnen dreunen,
tanks ratelen op de geschonden huid
der aarde; wij die overleunen
tot stilte, zien vertwijfeld hiernaar uit.

Steden en dorpen, kinderen en grijzen,
oogen onschuldig, schepselen van God,
worden vernietigd en vergeefs bewijzen
wij de tragedie van het menschenlot.

Want de formule die wij kunnen spinnen
verstikt ons: niet in het abstracte vindt
men vrede, als de tuimeling der zinnen,
de wilde moordlust alles overwint.

In onze stille kamers zien wij sterren,
de avondwind vloeit door het open raam,
maar de vernietiging springt uit het verre
naar onze lichamen en grijpt hen aan.

Wij loopen zeer nadenkend door de straten,
proeven behaagd de geuren van het duin,
maar het behagen wijkt, want wij vergaten
de laatste boodschap: Guernica in puin.

En alle vrede is voorgoed verloren,
het bloed bonst en het weenen neemt zijn loop —
alsof wij de versmoorde kreten hooren,
de zwakke seinen van vergane hoop.

Damp, bloed en steenen, de verscheurde lijven
van mannen, vrouwen, kinderen — en God,
in wiens nabijheid wij willen verblijven,
onder wiens hand de samenleving rot.

Voor ieder kinderoogenpaar gesloten
openen zich de poorten van de hel.
Wij zien het aan, wij hebben uitgesproken.
Waarom is er niets dan dit wreede spel?

De machten die de aarde overschouwen
hebben verblind hun euvelen gestrooid,
en onze stilte wordt een eeuwig rouwen,
en onze bloei met drek en asch getooid.

Wij hebben nog elkander, schoon het zwijgen
geen uitkomst bieden kan, wij wenden weg
onze gelaten en de uren rijgen
zich dood aaneen en zonder overleg

vallen wij in den laatsten vrede binnen.
Door onzen slaap spookt droom en angst dooreen.
De groote stilte zal wel weer beginnen,
maar wij zijn onherroepelijk alleen.

NACHTELIJKE TOCHT

Het donkert weer en langs de gevels vloeit
de schemering in grijze wolken.
Gestalten in de straten gaan vermoeid,
fragmenten van verloren volken.

Zij houden weinig licht vast in dit uur,
hun oogen zijn welhaast verglommen,
tezeer verbijstert hen dit avontuur
van schemerwolken die tezamendrommen.

Nog tast een enkeling zijn doortocht naar
het veld van stilte en volkomen leven;
den einder vinden, zonder een gebaar
zich aan de grenzenloosheid overgeven.

Diep is het droomen, donker het plafond
van dezen nacht, waarin geen ster mag vonken,
diep is de tijd, de zwarte ondergrond,
waarin millioenen jaren zijn verzonken.

Zij sleurden alles mee: beelden en drift,
geen stem klinkt ooit meer opwaarts uit die groeve;
wat zich in hersenholten had gegrift,
verdampste, zal geen troostwoord meer behoeven.

Wat eenmaal onderging, leefde voorgoed;
dit is genade, huiverend ervaren,
geluk, waaraan het menschenhart verbloedt,
dat zich vernietigen wil en bewaren.

Het tast terug, het vindt de aarde weer,
nog heeft het uur van scheiden niet geslagen,
maar pijnlijker wordt steeds de wederkeer
tot onherroepelijk vergaande dagen.

DROOMLOOS GELUK

Het angstige, het droomlooze geluk:
er is een dag van nieuwe zon geboren,
de kinderen zijn in hun spel verloren,
ik tel den rijkdom niet meer, die ik pluk.

Het kan niet langer zijn gelijk tevoren,
er kwamen stemmen en zij braken stuk
er klonken liederen, een zacht geluk,
dat op wou stijgen naar de engolkoren.

Hemelsche droomen en nochtans de wijs,
die tusschen zon en kinderen wil spelen.
Ik weet, dat ik dit angstige moet heelen
en zoek de grenzen van het paradijs.

LAND ACHTER DEN HEMEL

Wind — en een land achter den hemel,
de adem van de wereld in spiralen
rondom het lichaam, wonderlijk gewemel
van sterren, rooddoorloopen avond dalen.
Een golven, een ontroerd belijden,
dat alles ondergaat en wederkeert,
dat hart en wereld zich niet laten scheiden,
één drift hen tot den dood regeert.

En uit de asch der diepe nachten
verrijst de vogel van het eeuwig leven,
en zij die het geluk verwachtten,
vinden de wereld weergegeven.
Slechts de verzadigden, verblinden,
de tot de laatste cel verbranden,
mogen het land voorbij den hemel vinden,
dat wind en zon en sterren bande.

DE MUUR

Te middag staat de wereld open,
de boomen buigen in den wind,
de bladen fladderen en hoopen
zich aan een muur die stom en blind
de tijden langs zijn huid laat schuren,
het uitgebeten steenen vlak,
dat in zijn weerbaarheid, zijn pure
standvastigheid de eeuwen brak.

En langs den hemel het bewegen
van wolken en het schaduwspel
dat aan den grond zijn zwarte vegen
teekent en uitwischt, in een snel
voorbij schietend concretiseeren,
of uit een onbekend gebied
iets aardsch ging worden en moest keeren,
eer het een sterfelijke ziet.

Een vleug van wat hier niet kan wonen,
terwijl de bladeren vergaan,
de muur zich opheft in een schoone
eenzelvigheid, een langzaamaan
wegpulveren tot stof, verkruimen
van wat de eeuwen door bestond.
Een laat geslacht vindt zelfs geen puinen,
alleen den leegen horizont.

ONDERGANG

De huizen dragen donkere gelaten,
de zon gaat onder in een groene zee,
de aarde is een schaduwveld, de straten
zuigen de laatste lediggangers mee.

Het dorp ligt in een diepe kom verloren,
het zocht wat warmte in een veilig dal,
maar trotsch is weer de avondster geboren,
het booze oog van dit verstomd heelal.

Er zijn geen lippen die ten hemel smeeken,
hard is de uittocht naar een laag gebied,
schreden die alle heiligheid verbreken,
zij zoeken slaap en hartstocht, anders niet.

En langs het donkere gelaat der muren
vallen de stralen van een smalle maan,
een handvol vonken, maar de groote vuren
zijn in de kilte van den nacht vergaan.

Geluidloos wordt het dorp tot een ruïne,
zelfs bij de kwade geesten niet in tel,
er zijn geen harten die een droom verdienen,
een nutteloos en uitgerekend spel,

tot dezen staat is alles ingekrompen,
en slaap en hartstocht boeten weinig lust.
De lichamen, als ademende klompen,
liggen verankerd aan een blinde kust.

MACHTSGREEP

Wat, dacht je, was zoo heerlijk als dit spel,
dit overstorten naar den grond der dingen
in één gebaar, één greep, die fel
de hemeldiepten wil bedwingen.

Er kan niet schooner zijn dan dit gebaar:
ik scheur den nacht vaneen met bei mijn handen,
en kus de maan, de sterren, en hel naar
de diepten, waarin nieuwe sterren branden.

Jij ziet het ademloos nog even aan,
jij denkt: hij heeft zijn evenwicht verloren;
en sluit de oogen en laat mij begaan,
al moest ik ook den afgrond toebehooren.

Jij kunt niet weten hoe ik sta en grijp,
door goddelijk bedoelen aangedreven,
steeds toomelooser, tot ik eenmaal, rijp,
vrucht van den boom, wegtuimel uit het leven.

HET LATE LIED

Nachten van weemoed, als de duisternis
te beven hangt voor oogen die begeeren
de rest van aardsche wijsheid te verleeren,
die als een stervengaand gefluister is,
dat uit den doode nog terug moet keeren.

Zoo hangt een vogel in de atmosfeer
met moede vleugels die hun amper trillen
voor die beneden staan verbergen willen,
maar op de winden deint hij heen en weer
en kan zijn schuchtere beweeg niet stillen.

Dit nauwelijks nog leven, dit bereiken
van iets dat vrede en verdriet moet zijn,
omdat in zwartste duisternis een schijn
van weten langs den sterveling blijft strijken,
en hij zichzelf terugvindt in zijn pijn;

dit late lied van nacht en eeuwigheid,
dat naar een vroeger uur terug moet zingen
en met zijn klank een nieuwen dag doordringen,
die als een bleeke schaduwstreep verglijdt
tusschen de diepere herinneringen.

EEN LAATSTE GROET

Een laatste groet — dan is ook dit vergeten,
want eenmaal afgewend hervindt het hart
den waanzin die het immer heeft bezeten.
En nu, voorgoed in eigen nood verward,
geen pauze onder wind en blauwe luchten,
snelvoetig dwalen, dat den droom opjaagt,
maar somberheid die niet begeert te vluchten,
sinds elken nacht hetzelfde beeld opdaagt.

Vergeten spel, vergeten zoete winden.
Nog glimlacht machteloos iets van begrip,
dan sluit de hemel zich en in den blinde
tuimelt het lichaam voort van klip tot klip.
De rotsen rijzen in het vroege duister,
een vochtig glansen onder maneschijn,
voorbij de boomgrens, waar een mild gefluister
het laatste teeken van gena wil zijn.
Voorbij de grenzen van het goede leven,
op tast naar het verstomde Godsgelaat.
O mensch, die met zichzelf alleen gebleven,
de handen voor de moede oogen slaat.
O mensch, die met zichzelf alleen gebleven,
alleen het eigene gelaat hervindt,
en nog woekert de koorts van eeuwig leven,
terwijl reeds de verkondiging begint,
de openbaring van de laatste nachten:
geen kruisbeeld schemert waar de afgrond gaapt,
geen schaduw is gebleven van de zachte
 vertroosting, waartoe alle stof inslaapt.

HERFSTDAG

De goede zon, waarin ik loop,
en beef, omdat ik leven mag;
ik kus de atmosfeer, ik doop
mij in de klaarte van den dag.

Seizoen dat sterven gaat en mij
met zijn verzadiging belaadt;
een witte vogel trekt voorbij
mijn oog, waarin het leven staat

zoo diep gebrand; ik proef het vuur
der eeuwigheid, ik ga gebukt
onder de zwaarte van dit uur,
dat mij voor immer wordt ontrukkt.

Zon, laat mij niet alleen — de nacht
zal zwarter zijn dan ooit te voor,
en heviger de sterrenjacht.
Ik kom dit laatste land niet door.

Geen troost bereikt mij uit den wind,
ijlbode van het doodsgetij.

Licht, dat mijn gretig oog verblindt,
ga niet voorbij.

NAZOMER

Langzaam verbleekt de zomer tot een schim,
de uren glijden voort als vage droomen,
een moede zon bloedt ledig aan de kim,
de wind liet af van jubelen en stroomen.

Een late angst houdt alles in zijn macht,
een huivering die trilt hoog door de boomen,
en dan versterft en weer ontwaakt en tracht
in mild berusten uit te stroomen.

Een mond die saamgebeten wordt in pijn,
oogen die sluiten om den blik te weren
op het voltrekkende, dat al het zijn
tot ledigheid en dood zal doen verkeerem.

Een ademhalen in den stillen dag;
bleekblauwe luchten, koel en onbewogen,
een hand die heel de aard omvatten mag,
en valt, verlamd door onvermogen.

Droomen verliezen zich en stilte breekt
de harten, dien geen zegen is beschoren,
dan naar het murmelend geluid te hooren,
diep binnen hen, dat altijd zachter spreekt.

BALANS

Een leven zonder zin,
dit is het grootst gewin,
dat uit ons lange vorschen
wij mogen torsen.

De dagen zwaar van nood
en achteraan de dood,
dit zijn de vaste gronden
die wij bevonden.

Na elke vreugde pijn,
al het reëele schijn,
wij tasten in het leege
op alle wegen.

Schoonheid, ontroerde lust,
zij worden uitgeblusht
in nacht —schril jaagt de wind,
alles is blind.

Geen God, geen paradijs,
geen leven dat de wijs
van schoonen troost mag hooren —
stom gaan verloren.

EEN DAG VAN HERFST

Een kind, een dag van herfst, een late zon,
de witte branding en de open vlakken
der hemelen, waarin, vormlooze wrakken,
de wolken drijven naar den horizon
en stapelen hun massa's op elkander,
en dreigen, en benemen het gezicht,
dat hoog zich naar de zon heeft opgericht,
de onbekommerdheid van aan geen ander
geluk te hebben deel. En nochtans staat
hier naast mijn hand het kleine kind te staren
en voelt de winden waaien door zijn haren,
verwondering die niet meer overgaat.

Ik houd het zachtjes en verteederd vast;
wij tweeën onder machtig wolkenstuiven,
bewustheid die langs heel de aarde tast,
maar eenmaal los, verloren in het stuiven
dat ons zal wervelen voorbij de zon,
voorbij de branding en voorbij de wolken,
totdat wij zinloos mèt de ruimte kolken,
niet wetend wat ons hart aan vreugde won.

HET ZIEKE KIND

Hoe langer hoe stiller werd het kind,
hoe langer hoe witter.
Het lachte soms, omdat het werd bemind,
maar verder was het alles bitter.

Ik keek in de oogen, die te groot
stonden in het ziek gelaat,
en zag de schaduw van den dood,
en dacht: het is misschien nog niet te laat . . .

Het kind liep langzaam door den tuin,
en hoestte eens en bleef dan staan
en uit de verte woeien geur van duin
en zee en heel de wereld aan.

Des avonds, in het witte bed,
scheen het geheel verloren.
Heel even maar — dan hoestte het
en leefde als tevoren.

DROOM

Vannacht met het kind aan mijn schouder —
ik streelde langs de witte haren,
en ik werd hoe langer hoe kouder,
ofschoon wij nooit zoo dicht tezamen waren.

Het heeft mij niet gekend — ik hield het vast;
zijn oogen lachten, maar het zag mij niet.
Ik heb den ganschen hemel afgetast,
hunkerend naar het goddelijk gebied
waar hart met hart tezamenwast.

De kleine handen waren warm en zacht,
de adem streek over mijn borst
en boven ons hielden de sterren wacht.
Ik was zoo eenzaam dat ik niet bewegen dorst.

Kind, hoeveel eeuwen houden ons gescheiden,
vergeefs verspreidt ons noodvuur licht.
Slechts liefde kan de eenzaamheid belijden
en dooft zijn vuur, al groeit de hemel dicht.
Slechts liefde kan den dood belijden.

VADER EN KIND

Nu was het kind opnieuw, na vele maanden,
zooals ik droomde: weer mijn eigen kind;
wij samen door de stille straten gaande;
en het geklater van zijn woorden baande
een weg voorbij de wolken en den wind.

Op dezen dag van zomersche versterving
— een zon die alle schaduwen verwon —
was het alsof ik verder dan den herfst ging,
naar een getij dat kent geen pijn of derving,
sinds in die kinderstem het licht begon.

Wij waren in den bleeken ochtend samen,
er schoolden kleine menschen aan de zee;
het kind gaf aan de dingen nieuwe namen,
het moest zich nog in wetenschap bekwamen;
ik leerde al die nieuwe dingen mee.

Mijn oogen gingen met de zijne open,
er teekende zich iets van droomen af
om dat waaraan ik was voorbijgelopen
veel duizend maal en nu ging alles open,
of het zijn ziel in onze handen gaf.

En in den middag, toen de zon langs velden
van blauw haar diepe eindpunt tegemoet
dreef en de schaduwen vooroverhielden,
waren wij moe en eenzaam — ik versnelde
de vreugde, en het kind vond alles goed.

Nu zou ik nog den avond willen prijzen;
ik zie een stillen blanken hemel aan,
de zee ruischt donker en gedroomde wijzen
beginnen uit de stilte te verrijzen
en drijven door het licht der smalle maan.

Een wonder fantaseeren doet mij beven,
ik vrees den nacht, ik huiver om het kind
dat ik heb uitgezonden tot dit leven
en eens moet het zijn droomen overgeven
en heel de aarde ligt verwoest en blind.

O nacht van zuiver maanlicht dat de dooden
beschijnt die nog in leven moeten zijn,
geen Vader heeft ons tot het licht ontboden,
mijn kind vergaat en ik zie naar zijn nooden,
en niemand, niemand mag zijn trooster zijn.

KINDERSTEM

De kleine warme wel van eeuwigheid,
een kindermond, waaruit de klanken dringen
zich naar het licht, gelijk concrete dingen,
een vreemde openbaring in den tijd.

Men weet het niet vanwaar dit teeken komt,
een zeggen dat zijn wezen wil verraden,
maar, of het wederkeert tot de genade,
wordt het doorzichtig, ijler, en verstomt.

Dan loopen nog twee menschen naast elkaar:
een groote die zijn droomen heeft verloren,
een kleine die naar het geluid moet hooren
dat in hem zingt en niemand weet vanwaar.

ECHO

Ik werd geboren en volbracht mijn deel,
een kind dat droomen moest, terwijl de knapen
de ruimte vulden met hun rap gespeel,
dat zich een nieuwe wereld had geschapen.

Ik liep verloren tusschen duin en zee,
ik zag de golven en het witte branden,
de warme heuvelende lijn der landen
en droeg het alles, schuchter en gedwee.

Ik was een hemelvaarder: in het zand
lag ik verborgen, staarde het bewegen
der wolken achterna, die voeren tegen
het smalle beeld van mijn gestrekte hand.

Het werd een dieper en volstrekt genot
zoo in den brand van wolken, zee en winden
te worden meegevoerd, verheven tot
een stilte die zich op geen droom bezinde.

Er kwam een avond die zich naar het hart
een doorgang zocht en mij geheel verkilde,
dan keerde ik terug en zag het zwart
gestaar der ruimte. Hoe ik liep en rilde

om deze wereld zonder vorm of grens,
verzwegen nog, maar achter al mijn schreden
klonk echo, als de roepstem van een mensch.
En door de jaren heen droeg ik dit mede.

OM HET KIND

Tusschen twee donkere, hooge
gestalten loopt het kind,
zij hebben zich gebogen,
opdat het houvast vindt.

Zij is de moeder en hij is de vader
en dit is hun kind,
zij komen elkander niet nader,
dit is de schakel die hen bindt.

Elkanders hand hebben zij losgelaten,
maar deze kleine greep omknelt
hun beider leven; zij vergaten
den roep van afkeer en geweld

onder het kinderlijke praten,
dat hen door jaren vergezelt,
en vinden liefde, schoon zij wilden haten,
en buigen zich voor dit geweld.

HET KIND EN IK

Opnieuw denk ik aan jou: je bent mijn kind,
ik heb je in het leven uitgestooten,
nu loop je juichende door zon en wind,
en geeft je lichaam over en bemint
de ruimte die je waaierend houdt omsloten.

Je werd een deel van deze atmosfeer,
een tintelend atoom door jaargetijden
die in hun cirkelenden wederkeer
het hart afschuren tot het geen verweer
meer kent en zijn vereenzaming moet lijden.

Nog stroomt voor jou de zon, een gele brand,
een vloed van licht, die, schuimend langs de aarde,
figuren teekent op je kinderhand,
en in je oogen de verrukking brandt
om alles wat zij voor het eerst ontwaarden.

Je dartelt als een vlinder, je verbeeldt
in elk gebaar het wonder van het kleine
stofdeeltje, waar de ademtocht door speelt
van het onmetelijke wereldbeeld
dat dreigend voor mijn oogen moest verschijnen.

Je denkt den nacht niet diep, want zeer nabij
zijn handen die je zachten troost toestreelen,
het duister is fluweel, er danst een rij
van engelen rondom het bed dat jij
niet met een ander schepsel hoeft te deelen.

Alleen en goed bewaakt ben je bij nacht.
Ik zie het duister weer tezamenstroomen
rondom het kleine huis, nog even lacht
je stem de stilte door, dan word je zacht
in het geheime slapen opgenomen.

De wereld leeft, je ademhaling gaat
in blanke harmonie met het geschieden.
Ik wilde bidden, maar het is te laat,
wanneer een hart zoo machtig openstaat,
dat het de eeuwigheid niet kan ontvliesen.

GEOPEND HART

Ik werd een witte vlam voor Gods gezicht,
de hemel bloeide open in mijn woorden,
vuurpijlen die zich in den einder boorden
en hebben nachten blank van sneeuw gesticht.

Ik was een bloem die zich verhief en hoorde
naar het geklater van het morgenlicht,
de wind bewasemde mijn aangezicht
en luisterde of hij mijn hartslag hoorde.

En o de nacht, wanneer ik, weer ontstaan,
voor eeuwig tot het diep geheim geboren,
herademde en zag de sterren aan;
in hemelholten lagen zij verloren
en wisten niet waartoe en waarvandaan,
terwijl ik openstond als nooit tevoren.

HET GEWONE LEVEN

Dit is zoo gewoon: te bestaan,
des morgens de dingen te vinden,
zooals men bij hen vandaan
ging 's avonds en in den blinde,
vereenzaamd, is scheep gegaan,
nog even het stroomen der winden
door duisternis heeft verstaan,
om diepere stilte te vinden.
Geruischloos woei het ontbinden
de donkere zintuigen aan.

En 's morgens: het oud verband,
een mensch die zijn leven bepaalde:
de kringwijdte van een hand
die alle geheimen omspant:
het vuur van een avond die daalde,
een morgen die openbrandt.
Een wereld, waaronder hij dwaalde,
eenvoudig en overmand,
ontroering die nimmer verschaalde,
maar inniger werd en bepaalde
zich tot het bereik van een hand.

JERICH0

De priesters stieten de bazuinen,
de scharen zongen voor den Heer,
en heel de stadswal sloeg in puinen
tegen den harden bodem neer.

Een vlaag muziek die fundamenteën
oprukte uit hun hecht bestand,
als kregen stem de elementen
en steen en mortel werden zand.

Vorm door het vormlooze besprongen,
in een genadeloozen klauw
vervluchtigd — en de strijders zongen
tot God en zwoeren eeuwig trouw.

Men zag hen blind elkaar bevechten
om buit en weldra vloei'de bloed,
en van den God die wallen slechtte
heeft er geen een meer iets vermoed.

ISRAEL

Rondom ons allen staat de witte
vlakte des hemels,
het erfdeel dat wij nog bezitten,
sinds wij als kemels
woestijnen doortrokken en in gelooven
ons lichaam kromden.
Dat men ons dit nog kon ontrooven.
Begeerte gromde
naar onze zekerheid en liet ons dwalen
door alle landen,
waar verontrusten ademhalen;
en in hun branden
verpulverde ons hart; wij vonden
geen wijkplaats meer; met leege handen
joegen als honden
zij ons de wegen langs.
Wij zagen,
dat er geen troost was in de dagen,
en dat de nachten geen vergeten
kunnen verdragen.

OPENBARING

De adem van de ruimte voer hem aan,
hij sidderde, hij zag de open landen,
en hoe de menschen kwamen opgegaan
en smeekten hem met hun geheven handen
om zekerheid die nimmer zou vergaan.
En in zijn oogen ging de hemel branden,
een openbaring van verzwegen macht.
Hij vatte naar de bergen, met zijn handen
woelde hij door de holten van den nacht.

En lag na veertig nachten, moegestreden,
waar hem de eerste nacht gevonden had.
Geen spoor bleef van zijn ijlede gebeden,
de stilte had de klanken omgebracht,
en in zijn duister was geen ster verschenen,
tegen den steilen muur ontstond geen beeld.
En hij vervloekte zich: mocht hij versteenen
in deze schepping, waar geen troost door speelt.

Maar op een hart, dat van te diep beraden
terugkeert, heeft de duisternis geen vat,
mild als een zon verspreidt het zijn genade;
slechts wie den afgrond kennen moest vergat
volkomen het geheim, waaraan de armen
vermachten en bedrinkt zich aan het licht
en vraagt den oorsprong niet van dit erbarmen,
waarboven en waartoe het is gesticht.

Zijn voeten tastten langs de ruwe flanken
van het gebergte neerwaarts, de woestijn
ging open aan zijn blikken en de klanken
woeien omhoog van die verloren zijn
en dansende hun wanhoop overstemmen.
Geen woord zoo machtig als dit feestgejoel,
en geen bezinning kan de stroomen temmen
van het verwilderd schuimende gevoel.

En geen symbool geeft dieper zekerheden,
dan het uit goud tezaamgeknede beeld. —

De eenzaamheid is van zijn hoofd gegleden,
zijn handen hebben langs de lucht gestreeld,
het blauw en gouden uitspansel gekust:
al wat wil leven, moet den grooten lust
gehoorzamen, het razen zonder doel
en van geen aanvang en geen eind bewust.

Hij stortte zich verblind in het gewoel.

SI J'ÉTAIS DIEU

Was ik een God, er ware geen beraad
om goeden of om boozen; ik zou minnen
al wat onder den hoogen hemel gaat
en weet niet wat met leven te beginnen,
en viert zijn driften uit in loos rumoeren,
in haat en moord en wellust en krakeel.
Mijn hart zou overvol zijn van ontroeren
en ieder kreeg genade als zijn deel.

— Ik heb hen dus geschapen buiten weten.
Er kan geen daad zijn dan uit mijn bereik.
Hun goddelijken oorsprong te vergeten,
nemen zij naar het tuchtlooze de wijk.
Niet dat zij van mij wenden is hun zonde,
noch dat zij keeren mij hun moe gelaat,
maar dat ik hen tot licht riep en de gronden
voor mijn bedrijven in het duister laat. —

O, angst, angst in een menschenhart geschapen,
is er een God zoo mild en overdadig,
dat hij hen allen vredig in laat slapen,
niet wetende van machten ongenadig?

Is er een God zoo om zichzelf bewogen,
om wat zijn toomellooze driften schiepen,
dat hij kan zeggen: — Zij zijn uitgetogen,
opdat zij eenmaal vredig in mij slapen . . . —
en wischt met handgebaar het leven voort,
en droomt zijn eeuwen verder ongestoord.

VUUR IN DEN NACHT

In den nacht — het verscheurend geblaf
van een hond, en ik kan niet rusten,
en de wereld is diep en veraf;
en dit roepen naar vreemde kusten,
deze angst die de oogen vergroot,
en het duister is als een muur,
waarin het geluid gaten stoot —
en daarachter een wereld van vuur.

In den nacht — en ik zou willen spreken,
maar de kracht van mijn stem is geweken,
als een vogel, wiens lied in het duister
versterft tot een moe gefluister,
en daarna kan niets meer komen:
een wereld die zich heeft vergeten,
en de wind wil niet meer stroomen
en leven geen leven meer heeten.

In den nacht — het geluid scheurt mijn ooren,
en ik zwijg en ik leef als tevoren,
en ik kan mijn oogen sluiten,
maar het vuur blinkt nog achter de ruiten,
maar het vuur schroeit mijn slapen en droomen.

Na het vuur zal de stilte komen.

ZIEKENHUIS

De schreden sterven in de lange gangen,
een mensch wordt stiller tusschen deze deuren,
waardoor de felle medicijnen geuren,
een kreet die in de atmosfeer bleef hangen.

Het is of men den dood hier ziet gebaren,
ontbinding woekert langs de gladde muren;
en door een raam valt zon en het azuren
gelaat des hemels staat verstomd te staren.

In zalen: strakke huid en holle oogen,
door al wat zij verloren weer bezeten;
koorts deed de lippen schilferen — de heete
vertwijfeling van die zijn uitgespogen
en willen van hun ondergang niet weten.

Het doodelijke zeer laat met zich spelen:
lancetten blinken, bloed in witte schalen,
en zwachtels, pantsering van wonde deelen,
waarin de dood zich vastbeet — en de vale
herinnering die helder wordt: reeds wijken
de pijnen, horizonnen springen open,
mensen die zingend door den morgen loopen,
violen die een oud verlangen strijken —
o, aarde, hemel boven hemelrijken!

Laat af, vertroost niet en geniet uw dagen;
de winden door de wereldruimte stroomen
en juichend snelt hun hooglied door de boomen —
en dit is reeds meer dan gij kunt verdragen.

DE MADONNA VAN DE AVONDSTRATEN

De Madonna van de avondstraten,
in grijze bont, glimlachend voor zich henen,
door druilend étalagelicht beschenen
— haar aureool — loopt zij ietwat verwaten,
alsof niet honderden hun minnend haten
aan hare leden koelden, of het streelen
van handen heet geen spoor moest achterlaten,
het stigma van een woest, wanhopig spelen.

Men zit en drinkt op de caféterrassen,
glimlachend leunt zij aan een kouden muur.
God zendt genade in het avonduur,
hij doet de menschen uit hun krachten wassen,
de oogen branden feller in de kassen;
welk water bluscht de kwelling van dit vuur?
Wie leidt hen over rotsen, door moerassen,
het toemelooze woeden der natuur?

Zij speurt verstolen naar het eerste teeken:
een week gebaar dat om ontfermen vraagt,
of een begeerig hijgen, dat het smeeken
verleerde en blind naar den einder jaagt;
of wel het schuldig schrijden van de knapen,
wier zuiverheid nog om den hemel klaagt,
maar golven stuwen hen en zonder wapen
staan zij, wanneer haar glimlach hen belaaft.

Zij kent de teekenen, zij kent de nooden,
haar glimlach geldt hen allen, die, bezeten,
den demon in hun lichaam willen dooden
en alle vreugd en alle pijn vergeten.

Zij, vrouw van onuitputbare genade,
die in een smalle kamer weg zal teren —
en van de velen, die haar tegentraden
en in den afgrond zonken van verzaden,
zal er geen een ooit op zijn schreden keeren.

ZEKERHEID

Zij dacht des avonds, als zij stil
naar huis toe ging,
terwijl het loover een getril
van wind opving,

hoe dwaas de wereld was, waarin
zij nog bewoog
en dat dit haar zelfs eens een zin
voorloog.

Maar het was alles lang vergaan.
Het scheen,
een hand raakte haar voorhoofd aan
en ging weer heen.

Zij stond nog even voor haar deur
in maneschijn.
er woei een diepe, zoete geur,
maar tot venijn

verwerd het in haar zekerheid,
dat niets meer kwam.
Daarbinnen stond haar bed gespreid,
nuchter en ~~kal~~ ^{alm}.

DE ONTKOMENE

Wat middagzon, wat schuchter groen,
de zwarte grond, een vogelkreet,
die vlijmscherp door de stilte sneed,
en ik die langs de paden schreed
en anders niet kon doen.

Het bosch begon een nieuw getij:
een wind streek zacht langs tak en stam,
en wekte, ruischte en ontkwam,
en toen ik hier mijn weg door nam,
raakte het droomspel mij.

Een bloei beving mijn bleeken mond,
ik mijmerde een nieuwe wijs,
ik at en dronk; een vreemde spijs
lokte mijn lippen, tot een reis,
die nooit een einde vond.

Sindsdien ontkwam ik aan den dood,
want in het schaduwlooze baadt
mijn lijf dat langs de paden gaat
en nimmer, nimmer zich verzaadt
aan het gewijde brood.

VOOR DE GRENSLIJN

Zij stond reeds voor den laatsten sprong
gereed, het duister kolkte,
toen plots haar kind naar voren drong
en om zijn slapen wolkte
bedroefdheid om haar desperaat
begaan, zijn oogen schenen
zoo angstig helder, zijn gelaat
stond in een zoo seren, en
schier goddelijk bezorgden staat,
dat zij zich af moest wenden.
Maar reeds verdween het zoet gezicht,
haar voeten sleepten de ellende
achter zich aan en het gericht
was niet meer af te wenden.

Zij keerde om, het duister brak
weer door haar oogen. Honderd malen
had zij gestaan om steeds, te zwak,
hopeloos te verdwalen.
Een dag van zon, een hand die mild
haar streelde, of het geuren
van voorjaarsboomen, of het wild
opstormen en verscheuren
dat door een laten nacht rumoert,
en eindelijk haar kind — het heugen
heeft haar altijd teruggevoerd
tot den ontweken leugen.

Genadelooze wijs van leven,
nog sleept zij hare voeten voort,
nog heeft zij naar den roep gehoord
en is alleen gebleven.
Weer valt de duisternis haar aan,
zij ziet de golven zich bewegen,
zij wil terug . . . vooruit — tot aan
haar lippen is gestegen
de nacht; zij valt — nog eenmaal voelt
zij de genade op zich wegen,
een hand die haar de slapen koelt —
en daarna komt het leege.

KLUIZENAAR

Zoo'n jongen woont daar in een eenzaam huis.
Soms knerpen schreden op het kiezelpad,
maar dagen blijft het stil; hij leeft van wat
hem aanwaait in het verre boomgeruisch.

De witte muren blinken in de zon,
de vensters zijn met wit behangen.
Het lijkt een noodkreet van verlangen,
of hulpeloosheid die niet anders kon

dan puur en simpel zijn. Hij weet het niet,
hij komt maar nauwelijks buiten de wanden
van zijn vertrek, laat zon en sterren branden.
De wereld werd hem tot een vreemd gebied.

Soms knerpt het even op het kiezelpad,
maar wie hier dwalen kwam, gaat steeds voorbij.
Hij leeft verstomd. De boomen zeggen wat.
Slechts voor zichzelf, weet hij, niet voor mij.

DE OCHTENDBRUID

Haar oogen vangen goud van zon,
haar handen koelen zich aan winden,
nu gaat zij weer heur haar ontbinden,
dat iets van licht en ruimte won.

Het stuift en wappert door den morgen,
haar lichaam rekt zich, grootsch bevlagd,
de late teekenen van nacht
gaan achter sluiers vuur verborgen.

Het ademt door haar witte huid,
zij geeft zich aan den wind verloren;
o, kind van ruimte, ochtendbruid,
voor wie geen avond meer zal gloren;

o, kind, dat in den morgen wordt
door wenteling van licht gevangen
en als een zonnestraal blijft hangen —
terwijl mijn ademen verdort
van duizend jaar vergeefs verlangen.

KUNSTBLOEMEN

Het feestelijke blond der vrouwen —
wat zijn zij allen één van tint;
het schijnt dat op Gods weefgetouwen
men nog slechts die nuance spint.

De onberispelijke bogen
der wenkbrauwen zijn gepenseeld
met éene saus, en zelfs de oogen
zien alle even stom-verveeld.

En dan de roodbestreken monden:
de harde lippen van een ras
dat, moegespeeld aan alle zonden,
versteende tot een dor gewas.

Het is een feestelijke avond,
men vindt de vrouwen heden schoon:
zoo statig en zoo onghavend. —
Kunstbloemen in Gods doornenkroon.

DE OUDE MOLEN

In den polder, tusschen weidevlakken,
in de roerlooze gestrektheid van het land,
staat de oude molen te verzakken.

Eén wiek wijst nog als een gave hand
naar den hemel, maar de ander kruimde
weg onder den last van weer en wind,
zijn verminkt karkas zwaait door de ruimte
als een doode die geen rustplaats vindt
en nu eeuwig tusschen lucht en aarde
hangen moet en er komt geen respijt,
tot een stomme kreet, een onverklaarde
uitspraak werd hij van de eeuwigheid.

De hemelen spannen hun gewelven,
de wolken pluimen en verzwerven,
de molen wankelt in den wind, zichzelf
vergeten staat hij droomloos weg te sterven.

Zijn lichaam scheurt en door de kieren
woekert de nacht;
vlagen als hongerige gieren
bespringen hem; hij huivert slechts en wacht,
zonder te weten wat hem is beschoren,
zonder te hunkeren of te rouwen;
den hemel zal hij niet behooren
en op de aard niet kunnen bouwen.

Geen hemel zal hij toebehooren.
tusschen de velden staat hij opgericht,
en wankelt en gaat niet verloren,
want immer wordt een nieuwe dag geboren
en nooit groeien de einders dicht.

VIERGE FOLLE

Ik moet nog denken aan die dwaze vrouw.
Zij liep steeds met haar gretig lichaam rond,
waarin geen schepsel ooit behagen vond.
Zij dwaalde elken avond door de kou.

Ik wist niet dat iets dergelijks bestond:
verlangen dat aan alle deuren klopt
en afgewezen wordt en als een hond
blijft zwerven en vernedering verkropt.

Men wees haar aan en lachte en vergat,
want nooit verwekte waanzin medelij.
Zij was te middernacht nog op het pad,
maar alle minnaars gingen haar voorbij.

Zoo op een avond, zwart van windgejaag,
zag ik haar loopen, hoorde plots haar stem:
ik heb je lief — op mijn onthutste vraag
sloeg zij haar armen om mijn schouders klem.

Als een wild dier sloeg ik haar van mij af,
ontroerde op haar smartelijk gekrijt.
En nog nam zij de hand die ik haar gaf,
en riep mij na en heeft haar lot beschreid.

De wind verdreef de snikken door den nacht,
het huilen van een kind dat zich verbrandt,
geen milde moeder neemt het bij de hand,
het dwaalt en dwaalt en wordt niet thuisgebracht.

NACHTMUZIEK

De dag valt van haar af, zij staat alleen,
en reeds begint de onrust haar te plagen:
bloed, dat, vermoeid, nog feller voort wil jagen,
want weer begint het koortsvisioen te dagen,
dat eeuwig aan den eenzame verscheen.

De kamer is een hol en donker diep;
zij sluit haar oogen om iets aan te voelen,
waarheen gebaar noch woorden kunnen doelen:
muziek, die door de ruimte voort gaat spoelen;
nadat opnieuw de dag verloren liep.

Haar lichaam siddert in een warmen wind,
zij tast, zij wankelt langs de kamermuren,
zij laat zich neer, ziet glimlachend de pure
voleindiging van al haar avonturen,
terwijl haar hand de koude toetsen vindt.

Zij is geen moeder en zij is geen vrouw:
vergeefs dat oogen haar gelaat bestreken,
dat zich verhief, een raadselachtig teeken,
waarvoor zij allen zwijgen en verbleeken,
een ongenaakbaar en verkild gebouw.

O raadsel dat zij zelve niet doorgrondt:
gemarteld worden en verrukking smaken
om 't onherroepelijk vereenzaamd raken,
en 's avonds weten: alle bruggen braken
en weer hervindt dit hart zijn oud verbond.

Genade van een mensch die stormen gaat,
een onbewuste die te veel moest weten
en alles af wil schudden en vergeten,
en vormloos worden en verloren heeten
nog voor het lichten van den dageraad.

Spel van de vingers langs het koel ivoor,
zij slaan, zij springen, vuur begint te sproeien,
waaiers en rozen, die uit klanken groeien
en tuimelen en stuiven en vergloeien;
door heel den nacht weeft zich hun lichtend spoor.

Door heel den nacht houdt zij haar aangezicht
geopend op het moeizaam ademhalen
van harten die vergaan en blijven dwalen,
maar het geheim niet kunnen achterhalen,
waarop hun wezen eenmaal was gericht.

AFVAART

Tusschen de schepen deint het kleine schip
„Felicia”, waarop wij varen gaan.
De tonen springen dartel van mijn lip,
het lieve kind heeft mijn gefluit verstaan
en als het scheepje danst zij naast mij voort.
Heur haren zijn een zee, haar oogen vuur,
dat straks door duisternis en stilte boort:
zij schipper en ik waker aan het stuur,
wij tweeën deinend, lachend en gezind
tot dolen achter elken horizont.
Kom in mijn armen, dartel kind,
dat ik de bloemen zamel van je mond.

Los alle trossen en de wind paraat!
Dwars door de golven en het water brandt
in helle druppelen op ons gelaat,
en zie — een ronde horizon omspant
dit schip „Felicia”, dat zonder koers
de groote wateren bevaren gaat.
De hemel dreigt, een nachtelijk velours,
maar recht omhoog in alle stormen staat
de vreugde om onszelf en dit schip,
dat allen elementen kan weerstaan
zoolang de tonen dansen van mijn lip
en in heur haar de wind te paard mag gaan.

LIEFDES DOOL

De laatste maten van het lied verklinken.
Een groote stilte vloeit de wereld binnen.
Nu moeten wij een nieuw verhaal beginnen,
of reddeloos in duisternis verzinken.

Diep in haar oogen zie ik vrees opleven.
Zij staart, en reeds voel ik haar tranen branden.
Nog niet, mijn kind, ik druk je warme handen.
Er is nog wel een droom voor ons gebleven.

Laat ons gaan loopen langs de verre wegen,
daar waar wij vreemden zijn en nieuwe menschen.
Het zwakke hart zal zich een steunpunt wenschen.
De laatste waarheid blijft ons nog verzwegen.

Dan zijn wij weer als vroeger en weerklinken
de maten van het lied, dat ons bekoorde.
Wij blijven die wij zijn in vreemde oorden
en weer zie ik haar heete tranen blinken.

Maar iets, mijn kind, maar iets moet ons weerhouden.
Je kent mijn lippen toch, hun fantaseeren.
Wie heeft je zooveel schoonheid kunnen leeren?
Hoe dankbaar ben ik, dat je mij vertrouwde.

Niet hier wil het geluk ons vergezellen,
maar ergens waar geen klank meer wordt vernomen.
Niet eer wij tot die stilte zijn gekomen,
kan ik je, zwijgend, mijn geheim vertellen.

Ga mee en laat de tranen achterwege,
want ik mag weer je trouwe schreden hooren.
Dat geeft mij hoop, er is nog niets verloren.
Langs heel de aarde strekken zich de wegen.

Laat ons niet toeven in een loos verbeiden,
maar voorwaarts, voorwaarts dringen zonder rusten.
Nog vóór den avond zijn wij aan de kusten
der stilte door geen klanken te doorsnijden.

Nog vóór den avond zijn wij opgenomen
in het gebied van sprakeloos vervullen.
Wij zullen ons in witte mantels hullen
en tot de eeuwigheid der liefde komen.

En hand in hand ziet ons de hemel loopen
en koel omwaait de stilte onze lijven.
Is dit het land niet reeds? Maar altijd blijven
op verre einders onze oogen open.

KORTSTONDIG MINNEN

Ons glimlachen, omdat de nacht verdichtte
en wij elkander te gereeder vonden,
naarmate alle houvast zwichtte,
niets restte dan twee stomme heete monden.

Buiten de muren lag het zwart gebergte,
waarboven maan- noch sterrenschijnsel lichtte,
een woestenij die onze zinnen tergde —
alsof de nadering van twee gezichten
niet peillooze genade moest verkonden;
het kussen dat een hemel op deed lichten,
het huiveren dat snikkend stierf — de wonde
der stilte, die geen streelen meer kon dichten.

VROEGE ZOMER

De dagen worden langzamer en warmer,
er waait een geur van zomer door de ramen;
wij worden steeds gemeenzamer en armer,
nooit waren wij zoo kinderlijk tezamen.

De witte wolken dragen gouden randen,
eilanden die door blauwe zeeën drijven,
windvlagen doen het jonge loover branden
van klanken die als duiven zwermen blijven.

De verten en hun schemergroene wazen
benevelen de oogen en wij vinden
elkander in onmetelijk verbazen
dat uit het roekelooze spel der winden

dit alles bloeien ging en wij geen namen
meer hebben, noch het onze mogen noemen
wat het ontstelde hart niet mag bevamen
en anders dan in tranen niet kan roemen.

STILLE AVOND

Grijze verten, waar de wolken loopen
als verdoken dieren naar den nacht,
en de boomen staan omhooggekropen
met hun zwarte kruin, waaruit een zacht
heimweeloos geprevel komt gedropen,
stem die niet meer weet waarnaar zij tracht,
want de hemel is nabij, de nacht
zal den bouwval van de wereld sloopen.

Kind, kom dicht bij mij, ik kan de wacht
door dit duistere gebied niet loopen,
als ik mij niet in het licht kan doopen
van je hart, dat in den wilden jacht
der getijden op geluk bleef hopen,
en ook dezen avond, nu het zacht
en geweldloos drijven is ontloken
en het laatst geheim is uitgesproken,
op de klaarte van den morgen wacht.

EXTASE

Zij was zoo plotseling in vlagen
van drift verloren, dat ik niet verstond
hoe zij des avonds met gesloten mond
den aanblik van de sterren kon verdragen.

Zij was opeens zoo hulpeloos
verwonnen en zij sloeg zoo fel
haar lichaam naar het vlammenspel,
of zij den ondergang verkoos
boven het langzame, intense
verteren, dat ik schreiden moest,
wanneer zij stil stond en verwoest
bleef uitstaren en niets kon wenschen
dan andermaal dit avontuur
ver achter zich te laten.

En huiverende ging ik praten,
mijn stem verstikte in het vuur,
mijn stem verstikte in mijn mond,
terwijl zij nog te staren stond
en alle wijsheid van zich deed
en haar vernietiging beleed.

KINDEREN DER MINNE

De lichte dronkenschap van dat moment:
je mond tegen mijn aangezicht gedrongen,
je lichaam naar mijn lichaam opgesprongen
in liefde die haar eeuwigheid erkent.

De wereld heeft in dit volstrekt gebaar:
het golft rondom, door onze tranen branden
de einders open, onbekende landen
gaan leven voor ons hulpeloos gestaar.

Geen woord verzint hoe stil de blijdschap was,
toen wij, nog aarzelend, zijn voortgelopen,
en altijd zagen wij de einders open,
en van den hemel viel een lichtgeplas.

Het was de duisternis die ons geheel
herschapen heeft tot kinderen der minne:
wij tweeën in een eindeloos bezinnen,
terwijl de tranen rijpten in de keel.

VOOR HET SCHEIDEN

Dien avond, toen wij samen liepen
de stille straten door,
waarachter ons de velden riepen
eenzamer dan tevoor;

toen ik je handen nam en zeide:
het kan niet anders zijn —
en jij je hoofd verborg en schreide
van namelooze pijn —

toen wisten wij het wel voor goed:
liefde en droom gaan over,
de bron verdroogt, het hart verdoet
zijn hemel, aan een poover
geluk heeft het zich opgebrand,
in een vermoeide, trage
gelatenheid is het gestrand
en kan geen sprong meer wagen,
ofschoon de oude hemel brandt,
ofschoon de nachten vlagen
zoo eeuwig, als toen hand in hand
wij alles open zagen.

Niets is vergaan dan onze kracht,
niets is verteerd dan onze lust,
maar om het scheiden, dat ons wacht,
vinden wij nog geen rust.

EENZAME LIEFDE

Achter de polders, in het witte huis,
kwamen wij samen, groeven onze monden
dicht in elkander, huiverden en stonden
te hooren naar het verre zeegegruisch.

Een vogel dreef tusschen de berken,
wij sloten alle vensters, om den schijn
nog te vermijden dat er iets kon zijn,
dat een verlossing in ons zou bewerken.

Wij schoven de roode gordijnen dicht,
in zware plooiën hingen zij te stroomen,
en werden roerloos, als de boomen
die hielden zich ten hemel opgericht.

De schemer viel bij klaren dag,
geluiden stierven, wij begroeven
andermaal onze lippen, om te proeven
hoe diep ons dit geluk werd toegebracht;

en werden later droomloos en verstild,
wisten de landen zwarter dan tevoren,
rieden het zeegeprevel, lagen dan verloren,
als hadden wij dit werkelijk gewild.

DE LANGE NACHTEN DOOR . . .

De lange nachten door lig ik verloren
en wil gelooven in een eeuwig teeken,
en denk een klank van heil te zullen hooren,
nog eer de hemel tot den dag gaat bleeken.

Ik zie een schijn langs haar gesloten oogen,
de wimpers liggen donker toegestreken;
ik ben zoo diep, zoo goddelijk bewogen,
als zou ik zelf het machtswoord kunnen spreken.

Ik ben zoo dicht bij haar en bij het leven,
dat ik moet opstaan en den nacht verjagen,
en zie de wereld in mijn hand gegeven,
en glimlach om den vrede van het dagen.

HAAR MOND

Het milde van haar mond
een bleeke roos, een zachte wond,
waaruit het bloed is weggetrokken;
geheim dat mij doet staren in den grond
der dingen en vergeten
het vluchtige moment van ons verbond;
een liefde die van eeuwigheid bezeten
de wereld doorjoeg en geen grenzen vond.

O, dit zeer milde van haar mond
onder mijn oogen die geen redding weten
en alle leven heilig moeten heeten,
sinds ik dit teeken van genade vond.

LIEFDE IN DE PORTIEKEN

De minnenden staan stil in de portieken,
wat schaduwen gaan achteloos voorbij:
er is een jongen met melancholieke
oogen en een hart vol droomerij;
er is een meisje met haar heel-alleene
gedachtenspinsels: als een witte bruid
ziet zij zich even en hoort het serene
zingen van klokken, en dan is het uit;
er gaan bedaagde menschen, wier gelaten
geëffend zijn: geen avond klemt hen in,
de hel heeft hen sinds jaren losgelaten,
plechtstatig loopen zij den hemel in.

Er zijn niet velen; maan bevoeit de steenen,
een argeloos, arcadisch lichtgeplas,
of nergens menschen zijn die staan en weenen,
omdat hun hart van liefde niet genas;
of in portieken niet de hongerigen
omhooggeheven staan van mond tot mond,
er is geen peluw waar zij nederliggen,
zij moeten zwerven als een loopsche hond.
Hun liefde die de straten lang ontgroeide,
vindt geen tehuis, alleen een zwart portiek;
de armoë houdt hen vast, de dood ontbloeide
reeds uit hun pijn, maar zij bewegen niet.

Zij staan nog saamgeklonken tusschen steenen,
de maan stroomt teeder langs de gevels neer,
en menschen gaan naar hun bestemming henen,
maar deze liefde zoekt geen wederkeer.

VERLOREN HEIL

Herinner je dat eenzame moment:
het was een winteravond onder sterren,
de huizen en de menschen waren verre,
de zee bespeelde vaag haar instrument.

Wij liepen ergens in het zand verloren
en onze klanken werden weggewaaid.
De vuurtoren heeft met zijn licht gezwaaid,
gebaar waarachter zich geen stem liet hooren.

Want in je wreedbeklaagden staat bevond
je eensklaps het onmetelijk verstommen.
Ik zag je lichaam onder pijnen krommen,
alsof een slang zich om je leden wond.

De toekomst riep je met zijn felle kreten,
je droeg den zwaren last van het verraad;
ik heb je vastgenomen en gehaat
om niet mijn doodelijke schuld te weten.

Ik sprak het laatste woord van troost en hoop,
maar in het onherroepelijk verleden
konden wij, zwakken, niet meer binnentreden,
en wij vervolgden zwijgend onzen loop.

Dan, in het licht, zag ik nog eens je oogen:
hoe hopeloos de laatste vonk verglom;
en kust je, van schaamte om mijn stom,
de eigen schuld verzakend mededoogen.

ONBLUSCHBAAR LEVEN

De nacht, toen ik haar armen voelde
warm om mijn lijf, haar adem dronk
en wilder werd en mij niet koelde
eer in een kreet de drift verklonk.

Angstschreeuw van wellust en vergaan,
botsend aan horizonten, wolken,
even gevangen in het kolken
der ruimte, dan voorgoed vergaan.

Lichaam te pletter aan de aarde
geslagen en niet meer bewust
dat alles wat het eens bezwaarde
in eeuwigheid niet wordt gebluscht.

Vuur dat blijft smeulen en zal laaien
uit doode stof, opnieuw gewekt
tot vorm en adem, als het waaien
de hemelwijde vleugels strekt.

Nacht, dat ik armen om mij voelde,
en warmte die tot waanzin werd:
niets bloeide dood, geen drift bekoelde,
weer staat de hemel wit besterd.

KALME NACHT

De nacht, de kalme.
De wereld stuwt. De halmen,
de groote zee
roepen hun vree
over de warme
geborgenen.

Deze nacht en je mond,
de warme,
die in het verborgene
haar bloeiwijs vond.
Een zacht erbarmen
stijgt uit den afgrond
van je gelaat.
Ik hoor het zingen
dat stil door de dingen
schrijdt en vergaat.

MOMENT

De ramen open — in den tuin
de geuren van het vroege blad,
en jij die glimlachte en klein,
aanbiddend voor de wereld zat.

Een milde hand bood alles aan,
en jij hebt het gelaat aanschouwd
van vreugde die niet is vergaan,
wanneer de dag zijn vleugels vouwt.

Jij vond het goddelijk moment,
een druppel uit den oceaan,
waarin het wezen wordt herkend
van dit heelal, jij bent gegaan

tot aan het zenith van geluk.
Ik zag de vlam die je doorsloeg
en huiverde. Een zachte druk
der hand was alles wat je vroeg.

Dat was de liefde voor altijd,
een openbaring uit den droom
die jaren woedt en eensklaps splijt
de hemel en God zit ten troon
in zijn vervulde Majesteit.

Nooit heb ik je zoo liefgehad,
nooit scheen mij het geluk zoo wreed,
als toen je voor dat venster zat
en een zoo diep gevoel beleed,
dat je èn tijd èn droom vergat.

ONS HONGEREN NAAR NACHT . . .

Ons hongeren naar nacht, ons felle
beven, wanneer de late middag stond
in witte gloeiïng aan het hemelrond,
en ons het duister reeds begon te kwellen.

Nog deze aarde en haar diep gezang
binnen de poorten van het ongewisse.
Wij werden voortgestuwd: de groote drang
der verontrusten die hun doel niet missen.

Wij stonden even nog klein en verstild
te staren in het roode zonnedalen,
maar werden weer genadeloos en wild:
of wij ons droombeeld zouden achterhalen.

En eindelijk: de waaierende roos,
vegen en vlokken langs de koele wanden
des hemels, en het duister dat verkoos
ons aan te streelen met zijn zachte handen.

Wij vlijden langzaam weg ons moede hoofd,
zilveren dauwde het op onze oogen,
en dieper hebben wij ons toegebogen
naar stilte die zichzelf niet gelooft.

HEMELVAART

Mevrouw ontvangt haar gasten, wijst de kamer,
waarin het roode pluche domineert.
Er staat een divan die nog heel goed veert.
Men mint er delicates en bekwamer,
mits men zich voor de burens niet geneert.

Het paar heeft enkel eenzaamheid van noode.
Ondanks de schennis die door retens loert,
heerscht er de sfeer die tot extase voert
de armen die hun lusten willen dooden.
Want hier wordt niet gelachen en gekoerd.

Een half uur eeuwigheid is hen beschoren
Zijn streelen heeft een moe gelaat ontdekt,
dat wit in het verschemerd lamplicht plekt.
De laatste driften van dit lichaam smoren,
tot het als dood voor hem ligt uitgestrekt.

Zoo varen deze twee den hemel binnen,
en achter het behang verschuift een stoel.
Nog even heeft dit leven zin en doel,
dan blijft er niets meer over te beminnen.
De lijven schrompelen en worden koel.

En na het tweegevecht ziet men hen schrijden,
schaamteloos langzaam, naar de buitendeur.
Zij loopen los, gelaten zonder kleur
en oogen die elkanders blik vermijden.
Hij huivert, walgend van haar lichaamsgeur.

JONGE LIEFDE

Onder de boomen langs de polderwegen
hebben wij stilgestaan en liefgehad.
De wind hing in de bladeren verzwegen
en ver daarboven was wat stergespat.
Een diepe, koele nacht heeft ons omgeven,
zwaar dreven geuren van de weiden aan.
Het was een kalm en raadselachtig leven,
waarin wij mond op mond hebben gestaan.

Nog steeds proef ik den geur der rijpe gronden,
de weelde van je warme aangezicht,
door geen gebaar van liefde nog geschonden
en bloeiend in het eerste scheppingslicht;
een vrucht zooeven aan Gods hand ontgleden,
kuisch en volschapen naar een nieuwen zin.
Ach, hoeveel eeuwen is het reeds geleden,
dat wij verloren gingen in die min.

Wij hebben onzen status weergevonden,
het oud begeeren heeft ons achterhaald.
Eerst jaren later zouden wij doorgronden
door welken tuin wij hadden rondgedwaald.
Eerst jaren later zouden wij hervinden
elkanders oogen en den diepen gloed
van het herinneren: hoe wij beminden
en het gelaat van God hebben ontmoet.

HET UUR VAN ZWIJGEN

Nog even handen houden en doorgronden,
dat ik als jij, dat jij als ik kan zijn,
twee vreemden die elkaar hebben gevonden,
twee moede, afgebeulde honden,
die zich vertroosten aan elkanders pijn.

Lust zijn de eerste en de laatste woorden,
maar hier valt alles stil, dit is het uur,
waarnaar wij in de woeste nachten hoorden,
toen wij elkander hierom slechts vermoordden:
dit sprakeloos en eeuwig avontuur.

Reeds kwamen tranen en het twistziek spelen,
met een verbitterd lijf ten ondergang,
het mes is blinkend en ik zal haar kelen,
geen troost bestaat er meer voor dit vervelen,
ik proef het heete bloed, ik ben niet bang.

En toen: de greep der handen en het beven.
Eén oogopslag: ook deze is uit God
en vlucht en vlucht uit dit onduldbaar leven,
tot haar geen adem is gebleven.
Ook deze zoekt den dood in het genot.

Beef dan niet langer en geef alles over,
dit is het uur van zwijgen en van hoop,
geen wind ritselt behaagziek door het loover,
hard is de wereld, zonder toover,
nu neemt het wreede recht zijn loop.

En aanstonds zal het bloed in stroomen vloeien,
twee zwarte lijken drijven aan de kust.
De avondzon mag tintelen en gloeien,
en in het paradijs de rozen bloeien,
maar wij zijn doodgegaan aan onzen lust.

ZOMERMIDDAG

In zomermiddagschaduw rust
ons kleine huis; wij zijn alleen
en worden langzaam weggesust
naar een verstild gebied, waarheen
geen klank zijn weg meer vindt. Wij gaan
nog even onze weelde rond,
zien hoe volstrekt de boomen staan
omhooggeheven uit den grond,
en hooren het verlangeloos
gesuizel van hun bladerkroon,
dat openbloeit gelijk een roos
en wegsterft als een orgeltoon.

Nooit was ons dit zoozeer nabij:
het stroomen van elkanders bloed,
zang van het eeuwige getij,
dat in een menschenlichaam woedt
en draagt het boven eigen macht
in een gebied, waarvan geen klank
gewagen kan, een sterrennacht,
waarin niets nableef dan het rank
gebloeit dat aan het firmament
figuren teekent. Wij verstaan
voorgoed het eeuwige bestand
van onze harten en vergaan
glimlachend tot een stiller land.

BEROUW

Vergeef mij alles wat ik heb misdaan,
dat ik je hand nam en een warme stroom
scheen plotseling van hart tot hart te gaan,
zoodat je lippen trilden en een droom,
welhaast vergeten, ving te bloeien aan,
en in je oogen vonkte sterrenvuur,
het wereldwijde drong zich in je borst,
jouw hartslag was de hartslag der natuur,
dat, overladen, je niet wenden dorst
en smeeken: laat het eeuwig zijn, dit uur . . .

Met het gewijd gebaar der liefde kwam
ik elken avond weer en jij verstond
niet, dat ik je den laatsten troost ontnam,
hoe meer je de genade hebt doorgrond,
want in je oogen sloeg de helle vlam
van het geluk en voortaan was je blind
en liep smal en vertrouwend aan mijn hand,
zoo dicht bij God als ooit een droomend kind.
En ik staarde verbijsterd naar dien brand.

Bewogen als de zee is deze nacht,
waarin ik aan je denk en angst verteert
mijn zinnen en een eeuwigheid regeert,
die geen uiteindelijk erbarmen wacht.
Met zachte handen ben ik uitgegaan,
ik heb vernield, geschonden en bezeerd.
Gedenk, gedenk hoe mij berouw verteert
en wil vergeven wat ik heb misdaan.

SPEL VAN LIEFDE EN DOOD

Sta toe dat ik de late rozen pluk,
hun doffe glanzen aan mijn lippen druk
en al die weelde in je schoot doe dalen.
Dit is het laatst gebaren van een macht,
als zonneglans, voordat de oppermacht
van duisternis de zege zal behalen.

Denk aan den avond dat wij stonden saam
klein voor den horizon, het vurig raam,
waarin een dag zijn dood had uitgeschreven.
Wij vonden eindelijk elkanders hand
en in ons lichaam voer de zonnebrand,
het woeden van een vreemd en somber leven.

Reeds in het eerste kussen trilde pijn
van menschenkind en sterveling te zijn,
niets dan een doode, dien respijt geschonken.
Ik dacht: dat ik dit dierbaar schepsel vind,
dat deze hartstocht ons tezamenbindt —
en aanstonds zijn wij zonder spoor verzonken.

Ik deed mijn oogen open om te zien
je wit gelaat dat nooit, nooit meer nadien
uit het oneindige zou worden opgeheven.
Ik voelde reeds het vallen in den dood
en toen ik huiverend de oogen sloot,
dacht ik je in mijn armen doodgebleven.

Maar honderdmaal nog heb ik je aanschouwd,
hoe je geschapen was en opgebouwd
naar wetten die ontstellen en verrukken.
Ik voel het waaien door den hemel weer,
het diep besef: vandaag en nimmermeer —
nu ik de rozen aan mijn mond mag drukken.

Ik bied haar glimlachend mijn bloemen aan,
de liefde leeft, het leven is een waan,
slechts in den dood ervaren wij genade.
Zoo vindt in scheiden eerst zijn diepen zin
de liefde, die wij reeds in het begin
tezamen met den dood aanbaden.

INHOUD

Verloren Droomen	5
Vergeefsche Tocht	7
Het Doode Pad	8
Winternacht	9
Tusschenspel	10
Vandaag	12
Geschonden Stilte	13
Nachtelijke Tocht	15
Droomloos Geluk	17
Land achter den Hemel	18
De Muur	19
Ondergang	20
Machtsgreep	21
Het late Lied	22
Een laatste Groet	23
Herfstdag	24
Nazomer	25
Balans	26
Een Dag van Herfst	27
Het zieke Kind	28
Droom	29
Vader en Kind	30
Kinderstem	32
Echo	33
Om het Kind	34
Het Kind en ik	35
Geopend Hart	37
Het gewone Leven	38
Jericho	39

Israël	40
Openbaring	41
Si j'étais Dieu	43
Vuur in den Nacht	44
Ziekenhuis	45
De Madonna van de Avondstraten	47
Zekerheid	49
De Ontkomene	50
Voor de Grenslijn	51
Kluizenaar	53
De Ochtendbruid	54
Kunstabloemen	55
De oude Molen	56
Vierge Folle	58
Nachtmuziek	59
Afvaart	61
Liefdes Dool	62
Kortstondig Minnen	64
Vroege Zomer	65
Stille Avond	66
Extase	67
Kinderen der Minne	68
Voor het Scheiden	69
Eenzame Liefde	70
De lange Nachten door	71
Haar Mond	72
Liefde in de Portieken	73
Verloren Heil	75
Onbluschbaar Leven	76

Kalme Nacht	77
Moment	78
Ons hongeren naar Nacht	80
Hemelvaart	81
Jonge Liefde	82
Het Uur van Zwijgen	83
Zomermiddag	85
Berouw	86
Spel van Liefde en Dood	87

VERLOREN DROOMEN bevat een keuze uit gedichten, geschreven tusschen 1930 en 1939. Deze bundel werd gezet uit de letter van Garamond en gedrukt bij de Firma Boosten & Stols te Maastricht in de maand Maart 1939.

